

www.humak.fi

Opinnäytetyö

Miten rahoittaa Helsingin kaupunkikulttuuri- tapahtumia?

Anton Tuuva

Kulttuurituotannon koulutusohjelma
(240 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
11/2018

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma

Tekijät: Anton Tuuva
Opinnäytetyön nimi: Miten rahoittaa Helsingin kaupunkikulttuuritapahtumia?
Sivumäärä: 38 ja 3 liitesivua
Työn ohjaaja(t): Minna Hautio
Työn tilaaja(t): Kaupunki Kaiku ry

Tämä opinnäytetyö käsittelee Helsingin kaupunkikulttuuritapahtumien rahoitusta. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa Kaupungin Kaiku ry:lle suunnitelma erilaisten rahoitusmuotojen ja tapojen hyödyntämiselle kaupunkikulttuuritapahtumien toteutuksissa.

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus, missä käytin aineistokeruumenetelmänä teemahaastattelua. Opinnäytetyötä varten on haastateltu erilaisia toimijoita kaupunkikulttuurin kentältä. Jokaisella haastateltavalla oli erilaiset näkökulmat kaupunkikulttuurin rahoitukseen. Haastattelut on analysoitu sisällönanalyysin sekä teemoittelun kautta.

Tutkimukseni osoittaa, että julkisen rahoituksen epäkohdat, yritys yhteistyön vaikeudet ja tasavertaisen rahoituksen saaminen kaupunkikulttuuritapahtumien järjestämisessä ei toteudu. Kaupunkilaisten mahdollisuudet rahoitusta hakiessa ovat puutteellisia ja epätasa-arvoisia eikä rahoitusmuodoista ole saatavilla riittävästi tietoa. Jotta kaupunkikulttuuritapahtumien rikkaus ja monipuolisuus tulisi esille, on rahoituksen saamisen oltava kaikkien saatavilla tasapuolisesti.

Tutkimukseni hyödyttää tilaajaani Kaupungin Kaiku ry:tä, kaupunkikulttuuri toimijoita Helsingissä sekä muualla Suomessa rahoituksensa suunnittelussa. Tutkimuksen tulokset eivät ole sidottu vain yhteen paikkakuntaan, vaan niitä pystyy soveltamaan myös muualle.

Asiasanat: Kaupunkikulttuuri, Yritysyhteistyö, Julkinen rahoitus, Joukkorahoitus

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in Cultural Management; Bachelor's Degree

Author: Anton Tuuva
Title: How to finance urban culture events in Helsinki?
Number of Pages: 38 and 3 attachment pages
Supervisor(s): Minna Hautio
Subscriber(s): Kaupunki Kaiku registered association

This thesis covers how to finance Helsinki City's urban culture events. The objective of the thesis is to produce a plan for utilizing different forms and methods in the financing of a urban culture events organized by Kaupungin Kaiku registered association.

My thesis is a qualitative research where I used theme interviews as a method of collecting data. For the thesis, various actors from the field of urban culture have been interviewed. Each interviewee had different perspectives for funding urban culture. The interviews have been analyzed through content and theme analysis.

My research shows that the defects of public finance, the difficulties of business cooperation, and the funding of organizing urban culture events are not equal. Opportunities for citizens to apply for funding are inadequate and unequal, and there is not enough information available on funding formats. In order to raise the richness and diversity of urban culture events, access to funding should be made equally accessible to all.

My research will benefit Kaupungin Kaiku, urban culture actors in Helsinki and elsewhere in Finland in planning their funding. The results of the study are not only tied to one place, but can also be applied elsewhere.

Keywords: Urban culture, Public funding, Business cooperation, Crowd Funding

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	6
2 TILAAJA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ	8
3 KAUPUNKIKULTTUURIA HELSINGISSÄ.....	9
3.1 Kaupunkikulttuurin historiaa 1920- luvulta 1980 luvulle	11
3.2 Kaupunkikulttuuria 1990 – 2000 luvulla	13
3.3 Kaupunkikulttuuri nyt.....	14
4 KAUPUNKIKULTTUURIN MAHDOLLISTAJAT	15
4.1 Joukkorahoituksen eri muodot	15
4.2 Sponsoroinnin ja yritysysteistyön erot	18
4.3 Julkinen rahoitus.....	21
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	24
5.1 Tutkimusmenetelmä	24
5.2 Aineiston keräys	26
6 ANALYYSI	27
6.1 Yritysysteistyön merkitys	27
6.2 Julkisen rahoituksen epäkohdat	28
6.3 Joukkorahoituksen käyttö.....	30
7 YHTEENVETO	30
7.1 Kehitysehdotukset tilaajalle.....	30
7.2 Loppupäätelmät.....	32

7.3 Tilaajan palaute	33
LÄHTEET	35
LIITTEET	39

1 JOHDANTO

Mitä ovat kaupunkikulttuuritapahtumat?

Kaupunkikulttuuritapahtuma on erityinen arjen ylittämisen ilmiö, sillä se sijaitsee kaupungissa, keskellä kaupunkilaisten arkea ja osana sitä. Kaupunkitapahtuma on tässä ja nyt: se valtaa kaupunkitilan ja käyttää tilan mahdollisuuksia. Joskus kaupunkitapahtuma myös tuottaa uuta. Tapah-tuman synnyttämä karnevaalitunnelma tai yleinen euforia saattavat antaa kaupunkilaisille mahdollisuuden katsoa arkiympäristöään uusin silmin. Hetken aikaa osallistuja on toisaalla tai ei missään. Tutut paikat tuntuvat olevan täynnä ennen kokemattomia mahdollisuuksia, ja totut reitit muuttuvat löytämisen tiloiksi. (Stadipiiri 2000b, 116.)

Ajatukseni ja tavoitteeni opinnäytetyössä oli saavuttaa näkemystä ja tietoa siitä, mitkä kaikki tekijät pystyvät antamaan mahdollisuuden kaupunkilaisille toteuttaa itseään kaupunkikulttuurin keinoin ja minkälaisia esteitä tässä matkalla voi olla.

Syy aiheen valitsemiseen oli se, että julkisen rahoituksen vähentyminen ja tasavertainen rahoituksen saaminen kaupunkikulttuuritapahtumia järjestettäessä ei ole tasavertaista. Kaupunkilaisten mahdollisuudet rahoitusta hakiessa ovat puutteellisia ja epätasa-arvoisia eikä rahoitusmuodoista ole saatavilla riittävästi tietoa. Jotta kaupunkikulttuuritapahtumien rikkaus ja monipuolisuus tulisi esille, on rahoituksen saamisen oltava kaikkien saatavilla tasapuolisesti.

Opinnäytetyön tilaaja Kaupunki Kaiku ry on järjestänyt Tiksi Block Party kaksi kertaa ja yhdistyksen jäsenillä on vankka kokemus kaupunkikulttuuritapahtumien tuottamisessa. Ongelmana yleisesti yhdistyksen toiminnan tukemisessa ja tavoitteisiin pääsyssä on eri sidosryhmien mukaan saaminen. Sekä onnistuneen rahoituksen kerääminen tai yritys yhteistyökumppanin löytäminen, joka omaa samanlaiset toiminnan arvot kuin Kaupungin Kaiku ry. Jotta oikeanlaista tietoutta mahdollisuuksista toiminnan tukemiseen löytyisi, on tietoutta kerättävä ja verkostoiduttava oikeanlaisten tahojen kanssa.

Millaisia tietoja pitää saada rahoituksen onnistumisesta selville, jotta yllä mainittu ongelma ratkaistaan? Erilaisten rahoitusmuotojen tunteminen sekä verkostoitumisen merkityksen tiedostaminen ovat hyviä lähtökohtia. Tästä onnistunut esimerkki on Töölön Urban Oy:n projekti Allas Sea Pool (Mähönen 2016).

Omalla työlläni haluan laajentaa kaupunkikulttuurin rahoituksen monipuolista kirjoa sekä antaa eväitä niille, jotka epäröivät rahoituksen vaikeutta. Oikeanlaisilla työkaluilla, onnistuneilla ja epäonnistuneilla projekteilla kaupunkikulttuurin tekijät kehittävät osaamistaan sekä kertovat tietoa ja näkemyksiä muille.

Kaupunki Kaiku ry on tyypillinen kaupunkikulttuuritoimija. Yhdistys on syntynyt tekijöiden omasta innostuksesta ja kiinnostuksesta kaupunkikulttuurin kehittämiseen. Yhdistys on ollut aktiivisena toimijana kahden vuoden ajan. Olen Kaupunki Kaiku ry:n varapuheenjohtaja ja olen toiminut kaupunkikulttuurikentällä jo noin kolmen vuoden ajan. Kolmessa vuodessa olen ollut erilaisissa projekteissa mukana sekä oppinut ruohonjuuritasolla, mitä yhdistyksen tai tapahtuman toiminnan kehittämiseen vaaditaan. Omakohtaisten kokemusten sekä verkostojeni kautta olen saanut tietoutta ja näkemystä, miten juuri monimuotoisen rahoituksen löytäminen sekä oikeanlaisten yhteistyökumppaneiden hankkiminen on kaupunkikulttuurin yksi tärkeimpiä edellytyksiä. Aina ei tarvitse puhua rahan vaihtamisesta vaan voidaan mieluummin puhua mahdollisuuksien vaihtamisesta osana kulttuurikentän ekosysteemiä ja luoda arvoa yhteistyön kautta kummallekin osapuolelle.

Aion opinnäytetyölläni luoda tilaajalle uusia mahdollisuuksia sekä antaa näkemystä rahoituksen erilaisten instrumenttien ymmärtämiseen ja luoda perustaa rahoituksen kehittämiseksi kaupunkikulttuuriyhdistykselle. Tuloksena on tehdä suunnitelma erilaisten rahoitusmuotojen ja tapojen hyödyntämiselle yhdistyksen järjestämän kaupunkikulttuuritapahtuman rahoitusta tehtäessä.

Käytän tutkimuksessani temahaastattelua. Opinnäytetyötäni varten olen haastatellut kaupunkikulttuurikentän erilaisia toimijoita. Löysin haastateltavat yhteistyöverkostojeni kautta. Haastateltavien taustat olivat seuraavat: Suldaan Said Ahmed, Helsingin kaupunginvaltuutettu, kaksi kaupunkikulttuuriaktiivia sekä yhteisöllisten hankkeiden tekijä. Asiantuntijoiden haastattelut sekä käyttämäni lähdekirjallisuus on auttanut minua pääsemään tavoitteeseeni.

2 TILAAJA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Kaupungin Kaiku ry on perustettu vuonna 2016. Yhdistyksen perustamisen suurin syy oli mahdollistaa kaupunkitapahtumien tuottaminen virallisen tahon kautta, vastuullisesti ja järjestelmällisesti. Toimintasuunnitelmaan tavoite on kirjattu seuraavasti:

“Yhdistyksen toiminnan tarkoitus on edistää ja ylläpitää monimuotoista kaupunkikulttuuria. Visiona on tuottaa ainakin yksi suuri ilmainen kaupunkikulttuuritapahtuma vuodessa lokaatiossa, jossa elävää kaupunkikulttuuria tarvitaan. Lisäksi yhdistys haluaa mahdollisesti järjestää pienempää toimintaa kaupunkikulttuurin edistämiseksi.”

Koska yhdistys on toistaiseksi pieni ja toiminta alkuvaiheessa, tavoitteeksi asetettiin toteuttaa yksi tapahtuma ensimmäisen toimintavuoden aikana 2017. Heinäkuun 29. päivänä yhdistys järjesti Tikkurilassa Tiksi Block Party -nimisen kaupunkijuhlan, jonka toteuttamiseen osallistui yli 200 vapaaehtoista. Kävijöitä oli päivän aikana arviosta riippuen 3000-6000 henkeä.

Yhdistys ei tavoittele voittoa, joten taloudellisena tavoitteena oli se, ettei toiminta ole tappiollista. Tiksi Block Party onnistui taloudellisesti hiukan yli odotusten, ja yhdistykselle jäi pieni summa rahaa seuraavien tapahtumien toteuttamiseen. Yhdistys ei ensimmäisen toimintavuotensa aikana maksanut palkkoja tai palkkioita hallitukselle tai muille tahoille lukuun ottamatta tapahtumassa työskennelleitä järjestyksenvalvoja.

Ensimmäisen toimintavuoden sisäinen tavoite oli tarjota sen jäsenille väylä toteuttaa tapahtuma ja oppia uusia asioita tapahtumatuotannosta. Kaikilla yhdistyksen jäsenillä oli aiempaa kokemusta tuotannollisista tehtävistä ja kaikki olivat myös työskennelleet aikaisemmin yhdessä, mikä helpotti suunnitelmien tekemistä. Yhdistyksen yhteistyö toimi hyvin ja jäsenten erilainen osaaminen tuki onnistuneen tapahtumakokonaisuuden syntyä. Työmäärän tiedettiin olevan suuri, mutta se osoittautui ajoittain jopa liian raskaaksi näin pienelle organisaatiolle. Jatkossa kehitettävää on siinä, miten työt jaetaan ja miten toimintaan organisoidaan mukaan myös muita aktiivisia toimijoita yhdistyksen perustajajäsenten lisäksi.

Ulkoisena tavoitteena pidettiin alusta saakka sitä, että block party -konsepti saadaan toimivasti siirrettyä uuteen ympäristöön Tikkurilaan. Keskeisenä tavoitteena nähtiin myös se, että mahdollisimman moni paikallinen ihminen lähtee mukaan tapahtuman

toteuttamiseen. Kehitettävää on edelleen siinä, miten yhdistys onnistuu tavoittamaan entistä enemmän myös erityis- ja marginaaliryhmät. Myös yhteistyökumppanien hankkimisessa on kehitettävää sekä aikataulun että uudenlaisten avausten suhteen.

Tavoitteena oli myös solmia suhteita Vantaan kaupunkiin ja alueen muihin toimijoihin. Tapahtuman pääyhteistyökumppaneina toimivat Vantaan kaupunki, Vantaan Energia, Tikkurilan seurakunta sekä Nooa säästöpankki, jotka ovat kaikki merkittäviä toimijoita Tikkurilassa. Yhteistyö toimi kaikkien kumppanien kanssa hyvin ja hyödytti molempia osapuolia. Erityisen onnistunutta yhteistyö oli Vantaan elävän musiikki yhdistyksen Velmu ry:n kanssa. Yhteistyö Velmun kanssa jatkui myös vuonna 2018 järjestetyssä Tiksi Block Party -tapahtumassa.

Yhdistyksen tavoitteena oli ensimmäisen vuoden aikana kasvattaa omaa tunnettuuttaan ja vakiinnuttaa paikkansa yhtenä pääkaupunkiseudun block partyja järjestävänä tahona. Toimintasuunnitelmaan tavoitteeksi kirjattiin "toiminnan käynnistäminen ja vakauttaminen". Erityisesti Helsingin block party -piirit noteerasivat uuden yhdistyksen ja suhtautuivat sen toimintaan kiinnostuneesti. Medianäkyvyyttä yhdistys ja Tiksi Block Party saivat toimintasuunnitelmassakin mainittujen Vantaan paikallisten medioiden lisäksi Ylen tv-uutisissa, mikä voidaan nähdä merkkinä siitä, että yhdistyksen toiminta herättää myös laajempaa kiinnostusta.

Tapahtuman rahoitukselle asetettiin toimintavuoden aluksi tavoitteita, jotka eivät täysin toteutuneet. Apurahahakemukset eivät menneet läpi, mitä pystyttiin osittain korvaamaan onnistuneilla yhteistyökuvioilla. Apurahojen hakuprosessissa epäonnistumisen syitä olivat mm. liian kireä aikataulu sekä keskeneräiset suunnitelmat siinä vaiheessa, kun hakemuksia piti kirjoittaa. Apurahojen hakeminen selkeällä idealla ja paremmalla valmistautumisella on asia, jolla yhdistys voi tehostaa toimintaansa sekä mahdollistaa toiminnan kasvattamisen.

3 KAUPUNKIKULTTUURIA HELSINGISSÄ

Tässä kappaleessa käsittelen kaupunkikulttuurin historiaa Helsingissä ja tuon tiedon tähän päivään 2010- luvulla.

Kaupunkikulttuuri ei ole pelkästään nuorisolle tai nuorille aikuisille. Se on jokaiselle kaupunkilaiselle tapa piristää arkea. Jo vuonna 2006 on järjestetty noin 40 kaupunginosafestivaalia, jotka ovat vallanneet lähiöiden kauppakeskukset, puistot, ostoskeskukset, leikkikentät ja rannat, jonne on saapunut esiintyjä, myyjä sekä ennen kaikkea yleisöä. Vuonna 2006 näissä kaupunginosafestivaaleissa on käynyt arviolta satatuhatta kävijää. (Silvanto 2007, 110.) 2012 tapahtumien määrä on tuplaantunut, yli 80 kulttuurialan festivaalia järjestetään vuosittain, joka myös kertoo sen, että suurin osa kulttuurialan toimijoista vaikuttaa Helsingissä. (Walhberg 2012, 9.)

Näillä kaupunginosafestivaaleilla ei välttämättä ole mitään teemaa eivätkä ne toistu säännöllisesti. Jotkut kestävät muutamia tunteja ja toiset useita päiviä. Tapahtumien onnistumisessa on ollut tärkeimpänä kaupunkilaisten aktiivisuus. Harvemmin näissä nähdään kansainvälisiä tähtiä, vaan mieluummin halutaan tuoda oman lähiön ja lähiseudun nousevia taiteilijoita sekä esiintyjä esille. (Silvanto 2007, 110.) Viimeisten vuosien aikana on positiivisesti korostunut yksittäisten henkilöiden ja pienten ryhmien saavuttama valta kaupunkikulttuurin toteuttamisessa. Trendi näyttää olevan se, että yhä enemmän halutaan olla aktiivisia, ideoida ja organisoida tapahtumat itse. Tärkeimpänä tässä on ihmisten osallistuminen projekteihin. Viimeisinä vuosina tämä kaupunkikulttuurin osa on ollut voimakasta Helsingissä, mutta ilmiö on myös kansainvälinen. (Walhberg 2012, 9.)

Pienimuotoisuus, uskollinen lähiöille ja kotikutoisuus voidaan jopa pitää kaupunkikulttuurissa ja kaupunginosajuhlissa usein toivottavana. Tarkoitus on, että kaikki tuntevat olonsa tervetulleeksi. Näiden asioiden katsotaan madaltavan osallistumisenkynnystä. Tavoitteena kaupunkikulttuurissa on luoda kotiseutuhengen yhteyttä ja löytää uusia kontakteja, joita ei isossa massatapahtumassa välttämättä tapahtuisi. (Silvanto 2007, 110.) Tapahtumissa aktiviteettia ja ohjelmaa voi olla esimerkiksi lähiön asukkaiden tuottamia lyhytelokuvia, nukketeatteria, tanssia, taikuutta, koirien silittämistä aina konsertteihin asti. Nämä usein heijastavat alueen asukasrakennetta. Yhä useammin näissä halutaan myös kiinnittää huomioita lapsiperheiden tarpeeseen sekä vanhempaan väestöön. Tekijät ja kävijät pitävät kaupunginosatapahtumia tärkeinä. (Silvanto 2007, 110.)

3.1 Kaupunkikulttuurin historiaa 1920- luvulta 1980 luvulle

Kaupunginosajuhlat eivät ole mikään uusi juttu. Ensimmäisiä lähiöjuhlia on jo vietetty 1920 -luvulla Santahaminan varuskunnassa ja Malmin VPK-talolla. Pukinmäen VPK-talolla on järjestetty iltajuhlia, joihin läheisimmän paloaseman palomiehet ovat saapuneet täydessä varustuksessa. Varsinaisesti näitä ei voi kutsua nykyisen Helsingin kaupunginosajuhliksi, koska kaupungin pohjoinen raja on kulkenut Käpylän kohdilla. (Silvanto 2007, 110.)

Nykyisessä muodossaan kaupunginosatapahtumia alettiin järjestämään vuosina 1950 – 1970, kun väkiluku puolikertaistui sekä Helsingistä kasvoi puolen miljoonan asukkaan kaupunki. Helsinkiä kaavoitettiin uudelleen ja siihen liitettiin uusia alueita, kuten Lauttasaari, Oulunkylä, Puotila, Kontula, Pukinmäki ja Pakila. Lähiöihin saapui ihmisiä maaseudulta sekä Helsingin keskustan kortteleista. Usein uusissa lähiöissä alue oli keskeneräinen ja palveluita ei ollut tarpeeksi. Tämä johti uusien asukkaiden uuteen toimintaan uudessa ympäristössä. Näin alettiin perustamaan asukasyhdistyksiä. Uusien lähiöiden innoittamana myös kantakaupungissa kiinnostuttiin asukastoiminnasta. 1950 -luvun lopulla Helsingissä oli vain alle kymmenen kaupunginosayhdistystä. 1970 -luvun lopussa oman lähiön tarpeiden parantamiseen ja kehittämiseen keskittyneitä yhdistyksiä oli jo noin neljäkymmentä. (Silvanto 2007, 111; Wahlberg 2012, 11.)

Asukasyhdistysten järjestämät juhlat olivat etenkin kantakaupungin ulkopuolella tärkeä osa heidän toimintaa. Monen kaupunginosayhdistyksen historia on miltei yhtä pitkä, kuin itse kaupunginosapäivän. 1964 kaupunginosayhdistykset loivat itselleen kattojärjestön nimeltä Helka. Tuoreen kattojärjestön johdolla järjestettiin näyttävä lähiöjuhla Kaivopuistoon. (Silvanto 2007, 111.)

Näiden kaupunginosajuhlien järjestäminen koettiin tärkeäksi. Suomessa on aina järjestetty paikallisia juhlia ja varmasti juuri perustettujen lähiöiden asukkaat ottivat näistä esimerkkiä. Myös nämä juhlat ovat voitu kokea luontevaksi tavaksi luoda uusia yhteyksiä naapureihin, omaan yhteisöön sekä tavaksi kiinnittyä uuteen kotipaikkaan. Aikakauden kulttuuripoliittinen ilmapiiri on kenties rohkaissut omatoimisuuteen. (Silvanto 2007, 112.)

Kulttuuridemokratiaa painotettiin kulttuuripolitiikassa 1960 – ja 1970 -luvulla. Tämä kiteytti kaikkien oikeutta kulttuuriin tekijänä kuin kokijana sekä ihmisten omatoimisuuden korostamiseen taiteessa ja kulttuurissa. (Silvanto 2007, 112). Tämä heijastui siihen, että kulttuuripalvelut koettiin tärkeäksi kaupungeissa ja lähiöissä. Koska usein selkeä johtaminen uupui eikä tapahtumilla ollut ulkopuolista järjestäjää, edellytti se kaupunginosan asukkaiden oma-aloitteisuutta. Kaupunkikulttuuri ja kaupunginosatapahtumat eivät siis ole syntyneet ylhäältäpäin byrokratian rattaista vaan juuri kaupunkilaisten omasta aktiivisuudesta. Tämä on tehnyt kaupunkikulttuurista juuri tekijöidensä näköistä, joka pätee myös tänäkin päivänä. (Silvanto 2007, 112; Wahlberg 2012, 12.)

Helsingissä kaivattiin 1970- luvun lopulla toimijaa, joka ajaisi kaupunginosien kulttuurin asiaan julkisella sektorilla. Helsingin kaupunki perusti kulttuuriasiankeskuksen 1979 ja Helsingin alueiden kulttuuritoiminta nostettiin heti ensimmäiseksi yhdeksi sen toiminnan painopisteistä. (Silvanto 2007, 113.) Vaikka uuden toimijan tuleminen saattoi antaa kuvitelmaa, että alueellinen kulttuuritoiminta kehittyisi tulevina vuosina, niin näin ei käynyt. 1980-luvulla lähiöiden nostamat kulttuuritoiminta asiat eivät korostuneet Helsingin kaupungin kulttuuripolitiikassa. Kulttuuripolitiikassa painotettiin tänä ajanjaksona taloudellista kannattavuutta, joka aiheutti asukkaiden aktiivisen kulttuuritoiminnan tukemisen marginaaliin. Kaikista kirkkain valonpilkahdus 1980 -luvun kulttuuritoiminnassa Helsingissä tapahtui, kun kulttuurikeskus Stoa valmistui 1984 itäiseen Helsinkiin. Tätä kulttuurihanketta oli jo suunniteltu 1960 -luvulta lähtien. Muita vastaavia kulttuurihankkeita oli suunnitteilla, mutta rahoitusta näihin ei löytynyt. (Silvanto 2007, 113; Wahlberg 2012, 11.)

1980 -luvulla voidaan puhua jo city-kulttuurista, kun keskustakeskeinen kaupunkikulttuuri houkutteli nuoria aikuisia kaupungin reuna-alueilta kohti kantakaupunkia. Houkuttimena nuorille aikuisille oli kaupungin ytimen tarjoamat ravintolat ja kulutus. Jo 1950 perustettuja asukasyhdistyksiä eri puolilla kaupunkia jatkoivat toimintaansa. Perinteistä pidettiin kiinni, mutta uusia juhlia tai tempauksia ei tehty. Asukasyhdistysten mielenkiinto keskittyi paljon 1980 -luvulla alueidensa poliittisiin päätöksiin. Aikakauden henkeä edustaa hyvin Kurkimäki-seuran kaupunginosatapahtumien tarina. Kurkimäki-seura perustettiin vuonna 1984 ja sen ensimmäisen toimenpiteenä oli järjestää mielenilmaus Kurkimäen metroaseman puolesta. (Silvanto 2007, 113; Wahlberg 2012, 11.)

3.2 Kaupunkikulttuuria 1990 – 2000 luvulla

1980 -luvun kaupunginosatoiminnan hiljaiselon jälkeen ensimmäisiä suunnan näyttäjiä olivat vuonna 1991 järjestettävät Kumpulan kyläkarnevaalit ja Käpylän kyläjuhlat seuraavana vuonna. Molemmat näistä tapahtumista järjestettiin asukkaiden omasta toimesta sekä vietettiin esikaupunkialueella. (Silvanto 2007, 113.)

Kumpulan kyläjuhlien takana oli Kumpulalainen taitelija Kari Lindströmin oma joka-kesäinen ja viikon mittainen taidenäyttely. Kumpulassa aktiivit asukkaat innostuivat järjestämään tämän viikon aikana muita pienempiä tapahtumia. Kumpurassa, Kumpulan omassa lentopallo seurassa, heräsi ajatus tapahtumien yhteenvedosta yhteen isoon tapahtumapäivään. Tämän tyylinen oma-aloitteisuus Helsingin kaupungille oli täysin uutta, koska samankaltaista isoa tapahtumaa asukkaiden järjestämänä ei oltu koettu. Tapahtumaa järjestävät asukkaat saivat moneen otteeseen kuulla päättäjiltä, että tämä ei ole mahdollista. Lopputuloksena syntyi vaikuttava tapahtuma, jossa asukkaiden kirpputorit ja ruokakojut tekivät katkeamattoman jonon Limingantielle. Kadun kummassakin päässä oli esiintymislava, ruokaa myytiin ikkunoista ja kirpputorit ulotuivat rakennusten eteen ja pihoille asti. Kukaan ei saanut palkkaa ja esiintyvät olivat tyytyväisiä ruoka- ja olutpalkkioon. Järjestyshäiriöitä ei syntynyt ollenkaan ja tapahtumassa vierailleita ihmisiä oli noin kaksi kymmentä tuhatta. (Silvanto 2007, 113.)

Kun Kumpulan kyläjuhlista oli toivottu, niin oli vuorossa Käpylän kyläjuhlat vuonna 1992. Kyläjuhlien takana tuottaja Sampo Laurikainen halusi järjestämisessä ylittää alueella toimivien organisaatioiden rajoja. Tästä syystä hän keräsi yhteen Käpylästä seuraavia toimijoita; seurakunta, työnväenliike, Käpylä-seura ja urheiluseuroja. Eri-laisten toimijoiden tuomat mahdollisuudet toivat menestystä. Tapahtumassa oli yhteensä kuusi esiintymislavaa ja vierailijoita kolme kymmentä tuhatta. (Silvanto 2007, 113.)

Yllä kuvailemani kaksi kaupunginosaa tapahtumaa 1990- luvulla ovat edustaneet erilaisia näkemyksiä kaupunginosatapahtumien roolista. Kumpulan kyläjuhlaa pidettiin kotikutoisena ja ei-kaupallisena. Tapahtumassa esiintyjät ja myyjät olivat Kumpulan asukkaita tai jonkun tuttuja. Myyntipaikoista ei veloitettu mitään ja ammattimyyjiltä

evättiin pääsy tapahtumaan. Tapahtumaa tehdessä muodostuneet kustannukset – järjestelykulut, lupamaksut, tiedotus – katettiin kokonaisuudessaan oluenmyynnillä. (Silvanto 2007, 113.)

Käpylässä toimintatapa oli erilainen. Tapahtumassa myyntipaikat vuokrattiin asukkaille sekä ammattimyyjille. Esiintymislavoille nousi paikallisten lahjakkuuksien lisäksi palkattuja esiintyjä, joiden valintaan vaikutti kuitenkin, että he ovat Käpylästä. Miltei kaikki kustannukset katetiin myöskin oluenmyynnillä, mutta myös myyntipaikkojen vuokratuloilla. Tähän vaikutti suuresti kaupungin antaman tuen vähäisyys toteutuneisiin kustannuksiin. (Silvanto 2007, 113.)

Vaikka näiden kahden tapahtuman toimintatavat ovat olleet erilaisia, on niillä paljon yhteistä. Tervetullut tunnelma, alueiden asukkaille ja toimijoille yhteisen tilanluominen. Kummatkin ponnistelivat samankaltaisten ongelmien kanssa, mutta yhteisen päämäärän eteen, murtaa perinteisen käsityksen esikaupunkien tapahtumista. (Silvanto 2007, 113.)

3.3 Kaupunkikulttuuri nyt

Kaupunkikulttuuri on viimeisinä vuosina noussut mediassa paljon esille ja on jopa pohdittu, että onko yhteisöllisiä tapahtumia liikaa. Kaupunkikulttuuri tehdään tänä päivänkin itse tai yhteisön voimin. Joidenkin tahojen mielestä tämä oma aktiivinen kaupunkikulttuurin tekeminen nähdään pienenä puuhasteluna. Huomioita ovat keränneet mediassa Ravintolapäivä, Pridekulkue, Lutkamarssi, Kaljakellunta, eri kaupunginosaliikkeiden/yhdistysten tapahtumat ja Block party tapahtumat. Näiden tapahtumien ja monien muiden järjestäjät ovat olleet iloisia siitä, että juuri nämä ruohonjuuritason toiminnat ovat tulleet vieläkin aktiivisemmaksi. Myös positiivista mielikuvaa herättää se, että ylhäältä ohjattua toimintaa ei tapahdu niin paljon. (Walhberg 2012, 13, 15.)

Hyvänä esimerkkinä toimii 2010 -luvulla Arabianrannan alue. Maria Kangasvieren pro gradu tutkielmassa, Suunnitelmissa urbaaniunelma, hän kirjoittaa kulttuurin merkityksestä alueen asukkaille. Juuri kulttuuri koetaan tuovan merkityksiä ja arvoja luo-

vana toimintana. Kulttuuri nähdään myös omanlaisena elämäntapana, yhteisön kokonaisvaltaisen yhteisöllisyyden tunteena ja kaupunkikulttuurina. (Kangasvieri 2010, 9.) Tämä näkemys on vieläkin relevantti kaupungin asukkaille, niin kuin se on ollut jo 1950 -luvulla.

Tämän päivän kaupunkikulttuurin tekijöillä ei välttämättä löydy aikaisempaa kokemusta järjestämisestä (Walhberg 2012, 15). Tämä kokemattomuus ja ihmisten oma aktiivisuus tekeekin juuri kaupunkikulttuurista tekijöidensä näköiseksi. Sillä luodaan uniikit kohtaamiset ja mitä hulvattomimmat ideat, joita kaupunkilaiset haluavat itse toteuttaa. Ihmisten kerääntyessä yhteen luomaan uutta, usein joukosta löytyy asiantuntemusta, jolla ratkaistaan ongelmat.

4 KAUPUNKIKULTTUURIN MAHDOLLISTAJAT

Kaupunkikulttuuria voidaan rahoittaa monilla eri tavoin. Yksi uusi tapa rahoittaa on joukkorahoitus, jossa tyypillisesti kerätyt summat ovat melko pieniä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013, 62.)

2000-luvun alussa on puhuttu sponsoroinnista ja nykyään yritysyhteistyö nousee myös tärkeäksi kaupunkikulttuurin mahdollistajaksi. Julkinen rahoitus jakautuu valtion ja kuntien rahoitukseen. Valtion vastuulla on valtion/kansalliset taide- ja kulttuurilaitokset, suora taide- ja taiteilijatuki, korkeakoulutasoinen taide- ja kulttuurialan koulutus sekä Suomen kansainväliset kulttuurisuhteet. Kuntien tehtävänä on ylläpitää paikallisesti ja osin alueellisesti toimivia taide- ja kulttuurilaitoksia, taiteen perusopetusta tarjoavia oppilaitoksia sekä muuta kulttuuritoimintaa esimerkiksi taiteilija-, toiminta- ja kohdeavustusten sekä tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämisen kautta. (Saukkonen 2014, 14.)

4.1 Joukkorahoituksen eri muodot

Joukkorahoituksella tarkoitetaan jonkin hankkeen, projektin, tuotteen, kampanjan ym. rahoittamista ison joukon voimin siten, että kukin osallistuja (yksityishenkilö, yritys, järjestö ym) maksaa jonkin – usein vapaasti valitsemansa – rahasumman halualleen kohteelle. Joukkorahoituksen kampanjan tekijä saa itse päättää yksityiskohdat rahoituksen saamiseksi, esimerkiksi, että mikä on vaadittava summa, että hanke toteutuu. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013, 62; Westerlund 2015, 10; Oksanen 2014, 23.)

Suomalainen joukkorahoituspalvelu Mesenaatti.me on Suomen suurin vastikepohjaiseen joukkorahoitukseen keskittynyt palvelu (Mesenaatti 2018). Suomalaisen palvelun joukkorahoitetut summat ovat verrattaessa pieniä, kun puhutaan yhdysvaltalaisesta vastikkeellisesta Kickstarter joukkorahoituspalvelusta. Kickstarter on rahoittanut onnistuneesti jo yli 150 000 erilaista vastikkeellista projektia, joilla on yhteensä yli 15 miljoonaa takaajaa. (Kickstarter 2018; Westerlund 2015, 18.)

Vastikkeellisessa joukkorahoituksessa rahoittajat saavat vastineeksi esimerkiksi palveluja, elämyksiä tai hankkeen lopputuotteen. (Mesenaatti 2018.) Vastikkeellinen joukkorahoitus voi tarkoittaa erilaisissa hankkeissa yllä mainittujen toimintojen ennakkomyyntiä. Ennakkomyynnin tarkoituksena voi olla tuotteen tai palvelun kiinnostavuuden selvittäminen. Tällä voidaan myös tukea hankkeen rahoituksen onnistumista. (Westerlund 2015, 19).

Osakejoukkorahoitus, jossa joukkorahoituspalvelun kautta kerätään pienimuotoisia pääomasijoituksia alkuvaiheen yritykselle isolta joukolta, lähinnä yksityishenkilöiltä. Osakepohjainen joukkorahoitus on hyvä rahoitusmuoto aloitteleville yrityksille, jotka eivät halua luopua päätösvallastaan osakkeiden myymisen myötä (Westerlund 2015, 20). Käytännössä tämä tapahtuu järjestämällä rahoituskiirroksia palveluun valituille yrityksille. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013, 63.)

Yksi huomion arvoinen ero osakejoukkorahoituksella ja vastikkeellisella joukkorahoituksella on se, että vastikkeellisessa joukkorahoituksessa rahoituksen toteuttaja (yksityishenkilö, yritys, järjestö ym), säilyttää täydet omistusoikeudet projektin tuotokseen, kun taas osakejoukkorahoituksessa rahoittajat saavat yrityksen osakkeita. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013, 63.)

Joukkorahoituksen tunnettuus ja sen onnistunut käyttö Suomessa on vielä vähäistä. Vaikka vastikkeellinen joukkorahoituspalvelu Mesenaatti.me on toiminut Suomessa jo

pitkään. Sen rahoitettavien projektien summat ovat pieniä verrattaessa sitä muihin kilpailijoihin. Työ- ja elinkeinoministeriön tekemässä julkaisussa ”Julkinen rahoitus luovien alojen yrityksissä” vuonna 2013 vain 1% kyselyyn vastanneista yrityksistä oli hakenut ja/tai saanut joukkorahoitusta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013, 63; Westerlund 2015, 21.)

Kuitenkin perinteinen ja vastikkeellinen joukkorahoitus nähdään potentiaalisena ja hyvin soveltuvana rahoitusmuotona luoville aloille. Sen vahvuutena on, että hankkeen ei tarvitse olla valmis, vaan rahoitusta pystytään käyttämään jonkin projektin tukemiseen, ei valmiiseen tuotteeseen tai palveluun. Tämä mahdollistaa projektin esille tuonnin vaivattomalla tavalla sekä pystytään minimoimaan riskit. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013, 63; Westerlund 2015, 18.)

Haasteena yleisesti ottaen Suomessa on oikean rahoittajajoukon löytäminen sekä rahoitettavien summien pieni koko (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013, 63). Jotta rahoitus onnistuisi, on kyettävä tulkitsemaan oikein mahdollisia rahoittajia, vetoamaan heihin houkuttelevalla tavalla ja löytämään tämä rahoitusjoukon oikeanlainen kiinnostuksen kohde projektia kohtaan. Mitä luovempia vastikkeita pystytään tarjoamaan, sen suurempi onnistuminen projektilla on.

	RAHOITUSMUOTO	PALAUTUKSEN MUOTO	RAHOITTAJAN MOTIIVI	ESIMERKKIALUSTA	LAINSÄÄDÄNTÖ
Lahjoitusmuotoinen joukkorahoitus	Lahjoitus	Ei palautusta	Sosiaalinen	jeesaa.fi (FI)	Rahankeräyslaki
Palkintomuotoinen joukkorahoitus	Lahjoitus, ennakko-osto	Palkinto, tuote	Sosiaalinen, myös palkinnon saaminen	Mesenaatti.me Kickstarter (US)	Rahankeräys-, kuluttajansuoja-, kauppalaki
Lainamuotoinen joukkorahoitus	Laina	Laina korkoineen, sosiaalinen lainaus usein korotonta	Taloudellinen, sosiaalinen	Fundu (FI) Kiva (US)	Rahoitusmarkkina-lainsäädäntö
Sijoitusmuotoinen joukkorahoitus	Sijoitus (usein osakkeisiin)	Sijoituksen arvonnousu, jos yritys menestyy ja/tai osinko	Taloudellinen, sosiaalinen	Invesdor (FI) Venture Bonsai (FI) FundedByMe (SE)	Rahoitusmarkkina-lainsäädäntö

Taulukko 1, Oksanen 2014, Joukkorahoitus - Suomalaisen startup-ympäristön näkemykset uudesta rahoitusmuodosta.

4.2 Sponsoroinnin ja yritys yhteistyön erot

Yhä harvemmin käytetään termiä sanaa sponsorointi. Sponsoroinnin termi Suomen kielessä kuvaa rahoittamista, kustantamista, takaamista ja taloudellisen tuen antamista. (Oesch 2002, 18; Valanko 2009, 38.)

Kuva 1, Valanko 2009, Sponsorointi - Yhteistyökumppanuus strategisena voimana.

Sponsorointi on vahvasti liitetty vain yksipuoliseen rahalliseen organisaation tai asian tukemiseen, jossa aineelliset ja aineettomat kohteet vaihtavat omistajaa. Hyvin useasti sponsoroinnin tyyli on ollut kulttuurin parissa taiteen ostamista, näyttelyn tukemista tai yritysten tekemiin lahjoituksiin sekä perinteiseen mesenaattitoimintaan. (Oesch 2002, 18.)

Mainostajien liiton Sponsorointibarometri on tehnyt vuosittain kartoitusta yritysten sponsoroinnista, summien suuruudesta sekä kehityskaaresta, jota on tapahtunut vuosien mittaan. Vuosittainen kyselytutkimus tehdään oikeudenomistajille ja sponsoroiville yrityksille. (Virkkunen 2017, 2)

Kulttuuriin kohdistuva sponsoroinnin summa ollut vuonna 2016 36 MEUR ja kasvanut 2017 vuoteen +38,90% 50 MEUR. Kasvua oli tapahtunut kaikista kolmesta kategoriasta eniten. Tarkastellessa pitkän aikavälin kulttuurin sponsoroinnin summia, 2009 kulttuurin sponsorointi summa on ollut 18 MEUR ja noussut esimerkiksi vuoteen 2015 33 MEUR. Joten tasaista nousua on ollut havaittavissa, vaikka 2008 vuoden finanssikriisi on jättänyt oman jälkensä yritysmaailmaan ja sponsorointiin. Kahtena isoimpana tekijänä kasvuun on ollut talouden vahva kehitys, joka on kasvattanut investointeja sekä viime vuoden Suomi 100 juhlavuosi. (Virkkunen 2017, 6)

Hyvin monet yritykset huomaavat sponsoroinnin merkityksen ja tutkimukseen vastanneista yrityksistä 47% pitää sitä strategisesti tärkeänä. Tekijät, jotka vaikuttavat yrityksen sponsorointiin ovat kohteen profiili/imago, yhteiskuntavastuullisuus ja brändin/tuotemerkin vahvistaminen. Pieni eroavaisuus löytyy myös sponsoroinnin sijainnista, 40% sponsoroi paikallisesti ja 55% valtakunnallisesti. Kaikista aktiivisempia toimijoita kulttuurisponsoroinnin saralla ovat pankki-, vakuutus- ja sijoitussektori. (Virkkunen 2017, 10, 12-13)

”Yrityksemme sponsorointi on strategisesti tärkeää ja luonnollinen osa markkinointiviestintäämme”

(Virkkunen 2017, 10.)

Vaikka kulttuurin sponsoroinnin pistetyt rahat ovat nousseet tasaisesti viimeisen vuosikymmenen aikana, niin hyvin useasti etsitään mieluummin yritys yhteistyökumppania kuin pelkkää sponsoria. Yritys yhteistyön kumppaniksi halutaan löytää yritys, jolla on esimerkiksi samanlaisia arvoja kuin yhteistyötä etsivällä kulttuuritoimijalla. Yhteistyössä molemmat saavat etua sovitulla tavoilla. Näin tavoitetaan uusia kohderyhmiä, toimet tukevat toisiaan, hyödyntäminen laajenee ja lisää kustannustehokkutta. Synergiaedut ovat hyvät. (Valanko 2009, 54.)

Oeschin mukaan (2002, 19) yhteistyön tuloksena yritys saa vähintään aineetonta hyötyä imagon tai tunnettuuden lisääntymisenä. Julkisuuden ja näkyvyyden lisäksi yritys voi hyödyntää yritys yhteistyön kohdetta ja siihen liittyvää mielikuvaa omassa liiketoiminnassaan sekä mainonnassaan.

Taiteen keskustoimikunta on tehnyt tutkimuksen vuonna 2002 kulttuurin sponsoroinnista ja yritys yhteistyöstä. Tässä tutkimuksessa ruotsalaiset kulttuuritoimijat ovat tiivistäneet hyvin sponsoroinnin ja yritys yhteistyön käsitteen:

”kahden tai useamman osapuolen väliseksi liiketoiminnalliseksi yhteistyöksi, josta koituu molemmille hyötyä ja jossa osapuolten valinta perustuu vapaaehtoisuuteen. Lisäksi osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaisesti yrityksen investointeja on voitava perustella tuloksella, joka on oikeassa suhteessa käytettyyn välineeseen.” (Oesch, 2002, 19-20.)

Yritys yhteistyössä, sen suunnittelussa ja osapuolten välisessä kommunikaatiossa korostuu toisen osaamisen arvostaminen. Yhteistyön kokonaisuudessaan, tapaamiset, neuvottelut, suunnittelut ja toteutus, on perustuttava molempien tasavertaisuuden tunteeseen. Sekä sen on heijastuttava myös yhteistyön kohderyhmiin aitona, laadukkaana ja elämyksellisenä. (Valanko 2009, 73.)

Jotta kulttuuritoimija pääsee tähän tilanteeseen, on ensimmäisen yritys yhteistyökumppaneiden saaminen huomattavasti hankalampaa, koska puuttuu juuri tämä tunnettuus, joka auttaa yhteistyökuvioiden saamisessa. (Oesch 2002, 72).

Myös yhteistyötä luodessa yritysten rooli ja tavoitteet eivät nouse selkeästi esille heidän ei aktiivisuuden takia. Tyydytään niin sanotusti yhteen projektiin, eikä nähdä kokonaisuuskuvaa ja sen tuomia mahdollisuuksia. Näin ollen yhteistyön lähtökohdat jossain tapauksissa edustaa enemmän kulttuuritoimijan näkökulmaa kuin yrityksen. Kun tavoitteita ei aseteta yhdessä ja kokonaisvaltainen sitoutuminen on vähäistä niin yhteistyö ei saavuta sitä potentiaalia, joka tälle olisi mahdollista. (Oesch 2002, 72).

Erilaisten kulttuuritoimijoiden yritys yhteistyön tarpeet usein täyteen monella eri yrityksellä. Hyvin harvoin yhdellä yrityksellä olisi halua tukea toimijaa, niin, että tämän ei tarvitse etsiä muita yrityksiä yhteistyöhön. Tämä tarkoittaa lukuisten yritysten kontaktoimista, joissa korostuu henkilökemiat ja niiden tärkeys. Onnistumisen taustalla ei välttämättä ole takana perusteellista perehtymistä yrityksen toimintaan tai oman tuotteen/palvelun/projektin tuotteistamista vaan usein yhteistyö voi saada alkunsa

joukosta sopivia yhteensattumia, joiden taustalla voi yksittäisen henkilön kiinnostus projektiin. (Oesch 2002, 75).

Valangon (2009, 73) mukaan sponsorin ja kohteen yhteistyö on käytännössä kykyä ja halua yhdistellä ja hallita tiedoilla ja luovuudella erilaista ajattelua hyödyksi molemmille.

4.3 Julkinen rahoitus

Valtio rahoittaa taidetta ja kulttuuria pääosin opetus- ja kulttuuriministeriön kautta. (Heiskanen, Ilkka & Kangas, Anita & Mitchell 2015, 71.) Valtio osallistuu kuntien ja kunnissa tapahtuvan kulttuuritoiminnan rahoittamiseen lakisääteisen valtionosuusjärjestelmän (vos) kautta. Tämä järjestelmä säätelee rahoitusta kirjastotoimintaan ja taiteen perusopetukseen sekä museoille, teattereille ja orkestereille ja niin sanottuun yleiseen kulttuuritoimintaan. Yleiseen kulttuuritoimeen kuuluu kaupunkikulttuuri. (Saukkonen 2014, 11; Piha 2017, 17.)

Valtion osuuden laskennalliset perusteet määräytyvät näiden osa-alueiden kohdalla joko suoritemäärällä, henkilötyövuodella tai asukasluvulla kerrotulla yksikköhinnalla. Osa valtionosuuksista määräytyy edelleen prosenttiperusteisesti laskennallisesta valtionosuuden perusteesta. Laskennallisesta yksikköhinnasta valtionosuutena maksettu osuus vaihtelee toiminnoittain. (Saukkonen 2014, 11; Piha 2017, 18.)

Kulttuuritoiminnan valtionosuuksia vastaa tänä päivänä valtiovarainministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Yleinen kulttuuritoimi sisältyy valtiovarainministeriön hallinnoimaan kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaiseen valtionosuusrahoitukseen kuuluu muu kulttuuritoiminnan rahoitus. Kunnan saamat kulttuurin valtionosuudet ovat yleiskatteisia eli niitä ei ole ns. korvamerkitty tiettyyn toimintaan. (Saukkonen 2014, 12.)

1990-luvulla ja 2000-luvulla rahoitusosuuksissa on tapahtunut suurta vaihtelua, jonka syynä on ollut 1990-luvun lama. 1990-luvulla kunnat joutuivat lamavuosien jälkeen ottamaan suuremman vastuun taiteen ja kulttuurin rahoituksesta valtion leikatessa

omia menoja. Laman aikana lakisääteisten valtionosuuksien ja avustusten rahoittamiseen alettiin käyttämään veikkausvoittovaroja. 2000-luvulla valtion rooli on vahvistunut 1990-luvun laman jälkeen. Tähän vaikutti positiivinen taloudellinen kehitys sekä veikkausvoittovarojen kasvu, jotka yhdessä tekivät opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuribudjetin kasvattamisen mahdolliseksi. (Saukkonen 2014, 12.)

Vuonna 2008 – 2010 tehtiin taide- ja kulttuurilaitosten valtionosuuksien uudistus. Uudistus korotti tuntuvasti valtionosuuksien yksikköhintoja, joilla tuetaan taide- ja kulttuurilaitoksia. Saukkonen (2014, 12) toteaa, että vuosien 2001 ja 2009 välisenä aikana kuntarahoituksen osuus laski 52,7 prosentista 48,8 prosenttiin. Julkinen rahoitus taiteelle ja kulttuurille kasvoi samana aika yli 50 prosenttia, hieman yli 600 miljoonasta 950 miljoonaan.

Vuoden 2018 talousarvioesityksessä opetus- ja kulttuuriministeriön määrärahat taiteen ja kulttuurin pääluokassa olivat noin 457 miljoonaa euroa. Talousarviossa otettiin huomioon muun muassa Taiteen edistämiskeskuksen ja Museoviraston menot, valtionosuudet ja –avustukset, taiteilijoiden apurahat ja rahapelitoiminnan voittovarot taiteen edistämiseen. Rahapelitoiminnan voittovarot olivat, myös suurin menoerä (noin 238 miljoonaa euroa). Taiteen ja kulttuurin pääluokan osuus opetus-kulttuuriministeriön menoeristä (noin 6,6 miljardia euroa) oli 6,9 prosenttia. (Piha 2017, 16; Valtiovarainministeriö 2017.) Myös muissa budjetin pääluokissa on kulttuuriin liittyviä menoeriä (Heiskanen ym. 2015, 71).

Kulttuurin yksi merkittävimpiä rahoittajia on veikkausvoittovarot, joita käytetään tieteen, taiteen, kulttuurin, liikunnan ja nuorisotoimen rahoittamiseen (Piha, 17). Valtio omistaa Veikkaus Oy:n kokonaan ja yhtiöllä on monopoliasema rahapelien toimeenpanemisessa (Arpajaislaki 2001, 11-12 §). Veikkaus Oy:n tuotoista 53 prosenttia menee tieteen, taiteen, kulttuurin, liikunnan ja nuorisotoimen edistämiseen. Tästä osuudesta 38,5 prosenttia menee taiteen edistämiseen. (Arpajaislaki 2001, 17-17a §.)

Helsingin kaupungissa taide- ja kulttuuriavustusjärjestelmä uudistuu vaiheittain vuosien 2017 ja 2018 aikana. 17 miljoonaa euroa jaetaan vuosittain tukena taiteelle ja kulttuurille. Uudistuneet avustusperiaatteet sekä entistä asiakaslähtöisemmät käytännöt ottavat huomioon kulttuuritoimijoiden nykyiset tarpeet, ajan ilmiöt sekä kulttuuripoliittiset haasteet. Uudistuksella halutaan saavuttaa monimuotoinen kulttuuri- ja taide-elämä, joka on jatkuvasti kehittyvä. Tämä huomioi selvemmin kaupungin strategian

mukaisesti kulttuurin ja taiteen osallisuuden ja saavutettavuuden. Uudistuksella on pyritty madaltamaan kynnystä kulttuuriavustusten hakemisessa. Tavoitteena on, että toimija tietää selkeämmin mihin toimintaan avustusta haetaan ja miten arviointi tapahtuu. Uudistuksen tavoitteita ovat seuraavat (Helsingin kaupunki 2017a.):

- Taiteen ja kulttuurin ammattimaisuus kehittyy ja kunnianhimo kasvaa
- Taide ja kulttuuri kuvastavat monipuolista, monikulttuurista ja kansainvälistyvää Helsinkiä
- Kulttuurin ja taiteen yleisöt kasvavat ja monimuotoistuvat
- Aktiivinen ja omaehtoinen osallistuminen taiteeseen ja kulttuurin lisääntyvät
- Uudet toimijat sekä uusien taide- ja kulttuurimuotojen ja tekemisen tapojen edustajat hakevat ja saavat avustuksia
- Avustusmäärärahan ja kulttuuritarjonnan alueellinen jakautuminen tasapainottuvat
- Pienien ja keskisuurten kulttuuritoimijoiden on helpompi kasvaa ja kehittyä
- Kulttuurin omavarainhankinta vahvistuu
- Toiminnan pitkäjänteinen suunnittelu paranee ja on mahdollisuus saada monivuotisia avustuspäätöksiä
- Avustustoiminnan vaikutuksia voidaan ennakoida ja mitata
- Taiteellisten ja toiminnallisten kehittämishankkeiden toteuttaminen helpottuu
- Avustusanomukset ovat laadukkaampia
- Avustuskäsittelijät ovat entistä enemmän erilaisten asiakkaiden käytettävissä
- Kaupungin tukien tunnettuus ja kaupungin uskottavuus kulttuurin avustajana lisääntyy

(Helsingin kaupunki 2017a.)

Uudistuksen myötä on myös kaikkien avustusten arviointiperustelut menneet uusiksi. Kaikkia avustuksia arvioidaan samoilla arviointiperusteluilla. Kulttuurijaoston jakamien avustusten arviointiperusteet ovat liitteenä 2. Arviointiperusteet ovat jaettuna viiteen eri pääkategoriaan, joissa kussakin on omat kohtansa. (Helsingin kaupunki

2018b.) Kuitenkaan kaikkia näitä arviointiperusteita ei tarvitse täyttää, jotta saa avustusta. Haettavan summan kasvaessa toimijan kannattaa muistaa, että toiminnassaan tulee vakuuttavasti täyttää useampia arviointiperusteita. Haettavat avustussummat on jaoteltu neljään eri ryhmään: alle 5 000 euroa, 5 000 – 49 999 euroa, 50 000 – 149 999 euroa, vähintään 150 000 euroa. Jokaisen avustussumma ryhmässä on omat arviointiperustelunsa. (Helsingin kaupunki 2018c.)

Helsingin kaupunki tukee taide- ja kulttuuriavustuksilla helsinkiläisiä taide- ja kulttuurilaitoksia ja -yhteisöjä, järjestöjä yhdistyksiä, työryhmiä, kaupunginosatapahtumia ja asukkaille yleisölle taide- ja kulttuuritoimintaa. Avustusta voidaan hakea projektimuotoiseen sekä pysyväisluontoiseen toimintaan. Jos avustusta haetaan pysyväisluontoiseen toimintaan, kiinnitetään huomioita seuraaviin ehtoihin (Helsingin kaupunki 2018d.):

- hakija on helsinkiläinen rekisteröitynyt toimija
- toiminta on jatkunut rekisteröityneenä vähintään vuoden
- toiminta ympärivuotista, hakijayhteisöllä on esimerkiksi ympärivuotista yleisölle avointa toimintaa ja/tai ympärivuotista palkattua henkilökuntaa
- hakemisen perusteena oleva taide- ja kulttuuritoiminta muodostaa keskeisen osan hakijan koko toiminnasta tai on selkeästi eroteltavissa tilinpäätöksestä, toimintasuunnitelmasta ja budjetista.

(Helsingin kaupunki 2018d.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimusmenetelmä

Valitsin tämän tutkimukseni toteutustavaksi laadullisen tutkimuksen, koska tavoitteeni on ymmärtää kaupunkikulttuuritapahtumien rahoituksentila Helsingissä. Laadullisen tutkimuksen yksi aineistonkeruumenetelmä on haastattelu, jota käytän tässä

tutkimuksessa (Tuomi, Sarajärvi 2013, 71). Kulttuurin rahoituksesta ja kaupunkikulttuurista löytyy jonkin verran tutkimustietoa ja tilastoja, mutta varsinaisesti tietoa kaupunkikulttuuritapahtumien rahoituksesta oli vähän saatavilla. Tämä on ollut tärkeä syy aiheen valitsemiselle.

Tutkimuskysymykset haastateltaville olivat seuraavat:

- Kerrotko koulutuksesi ja taustaa mitä olet tehnyt kulttuurin kentällä?
- Mitä olet mieltä kaupunkikulttuuri tapahtumien rahoituksesta? Onko se onnistunutta vai tarvitseeko se jotain?
- Kun kyseessä on kaupunkikulttuuritapahtumien rahoitus, onko tekijöillä tarpeeksi tietoa näistä? Miten tietoutta voisi lisätä?
- Mikä olet mieltä kaupunkikulttuuritapahtumien eri rahoitus instrumenteista? Esimerkiksi avustukset, joukkorahoitus, yritysysteistyö yms.
- Näetkö, että eri kaupunkikulttuuria tekevillä toimijoilla olisi erilaiset edellytykset rahoituksen saamiseen?

Laadullisella tutkimuksella pyritään ymmärtämään eri ilmiöiden kokonaisuuksia, eikä tällä menetelmällä ole valmista näkökantaa. Laadullisen tutkimuksen menetelmän tavoitteena on tavoittaa ihmisen omat kuvaukset koetusta todellisuudesta. Kuvaukset sisältävät asioita, joita ihmiset pitävät itselleen tärkeinä ja merkityksellisinä. (Vilkkä 2015, 118.)

Opinnäytetyössäni haastattelumenetelmä oli teemahaastattelu. Teemahaastattelusta käytetään myös nimitystä puolistrukturoitu haastattelu. Teemahaastattelusta tutkimusongelmasta poimitaan keskeiset aiheet tai teemat, jotka vastaavat tutkimusongelmaan. Tavoitteena on, että vastaaja antaa teemoista oman kuvauksensa. (Vilkkä 2015, 124.)

5.2 Aineiston keräys

Tutkimukseni aiheesta ei ole tehty paljon tutkimusta. Käytin erilaisia kirjallisia lähteitä työni pohjana. Kaupunkikulttuuria käsitellessäni tärkeimmiksi lähteiksi nousivat Wahlbergin opinnäytetyö Yhteisöllisestä kaupunkitapahtumakulttuurista Helsingissä, sekä Silvannon Festivaalien Helsinki. Rahoituksessa Sponsorointibarometristä, Valtiovarainministerin ja Työ- ja Elinkeinoministeriön julkaisuista löytyi tärkeää tietoa. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiön avulla sain avattua julkisen rahoituksen tilaa.

Tutkimuksen haastattelut tehtiin kasvotusten ja yksi puhelimen välityksellä. Haastateltavat valitsin kaupunkikulttuurikentän erilaisista toimijoista. Löysin haastateltavat yhteistyöverkostojeni kautta. Haastateltavien taustat olivat seuraavat: Suldaan Said Ahmed, Helsingin kaupunginvaltuutettu, kaksi kaupunkikulttuuriaktiivia sekä yhteisöllisten hankkeiden tekijä. Kaupunkikulttuuriaktiivit ovat olleet mukana tekemässä esimerkiksi Kallio Block Partya, Sauna day:tä sekä Siivouspäivää. Haasteltavien koulutukset olivat erilaisia; sosionomi, turvallisuusvalvoja, yhteiskuntatieteilijä, kulttuurialan toimija.

Tutkimuskysymyksiä oli yhteensä viisi. Aiheen ollessa varsin laaja, halusin kysymysten antavan vastauksia eri näkökulmista valitsemaani aiheeseen. Halusin, että kysymykset ovat tarpeeksi yksityiskohtaisia liittyen tiettyyn aiheeseen. Tavoitteeni oli, että saan vastauksista tarpeeksi aineistoa analyysiäni varten.

Tutkimuskysymyksillä oli tarkoitus selvittää, onko kaupunkikulttuuritapahtumien rahoitus onnistunut ja onko tekijöillä tarpeeksi tietoa rahoituksesta. Kysymyksenä oli myös selvittää miten erilaiset rahoitusinstrumentit toimivat sekä eri toimijoiden edellytykset onnistuneen rahoituksen saamiseen. Jokaisen haastattelun alussa kerroin valitsemani aiheen syyn, sekä lähestyessäni kerroin pienen esittelyn aiheesta. Kysymykset lähetin haastateltaville noin viikkoa ennen haastattelua, jotta heillä oli aikaa perehtyä kysymyksiin kunnolla.

6 ANALYYSI

Kaikissa haastatteluissa nousi selkeästi esiin kaksi pääteemaa, jotka olen eritellyt omiin alalukuihin. Yritysyhteistyön merkitys nähtiin kaikista tärkeimpänä rahoituksen saamisessa. Julkisen rahoituksen epäkohdat kaupunkikulttuurirahoitukseen nousi myös merkittäväksi aiheeksi, jota käsittelem alaluvussa 6.2.

6.1 Yritysyhteistyön merkitys

Yritysyhteistyö ja yksityinen rahoitus on paljon merkittävämpää kuin kaupungin tuki toteaa haastateltava D. Hän on ollut toteuttamassa kaupunkikulttuuritapahtumia, joiden rahoitus on toteutettu kokonaan yritysyhteistyöllä. Yritykselle kaupunkikulttuuritapahtumien tukeminen on luonnollinen tapa olla mukana yhteisössä. Yhteistyössä yritys ei välttämättä vaadi näkyvyyttä tapahtumassa tai haluaa tuoda esiin liikaa omaa osuuttaan yhteistyössä. Yritysyhteistyössä nähtiin tärkeänä myös samantyylisten arvojen kohtaaminen. Näistä asioista puhuivat myös Valanko (2009) sekä Oesch (2002).

Tekijöiden oma aktiivisuus rahoituksen kehittämisessä ja uusien toimintatapojen luomisessa oli haastateltavien mielestä erittäin tärkeä asia. Rohkeaa kontaktinottoa yrityksiin ja organisaatioihin pidettiin toimivana toimintatapana ilman byrokraattisia väyliä. Yhteistyön lähtökohtana haastateltavat pitivät molemmin puolista hyötyä ja luottamusta tärkeänä. Valanko (2009) puhui myös osapuolten luottamisen ja osaamisen arvostamisen tärkeydestä.

Pelkkä hyvä idea / siisti juttu ei saa yrityksiä lähtemään mukaan. Haastateltava D toi esille sen, että yritykset lähtevät helpommin mukaan uusiin näkyviin tapahtumiin, kun taas vakiintuneiden tapahtumien oli vaikeampaa löytää yritysyhteistyötä. Rahoitusta hakiessa pitää olla tiedossa, mitä annettavaa yritykselle yhteistyö tuo. Haastateltava D kertoi hyvänä esimerkkinä, että kokeneeseen ja tunnettuun kulttuurikentän toimijaan luotetaan uusissa yhteistyökuviossa. Oeschin (2002) mukaan myöskin yhteistyökumppaneiden saamisessa helpottaa tunnettuus. Nämä asiat mahdollistavat kulttuuritoimijan itsenäisen toiminnan molempien tahojen luottamuksella.

Eri rahoitusmuotoja verratessa yritysysteistyö nähtiin haasteellisena, koska paineet onnistua ovat isommat. Yritysysteistyössä on yleisesti luvattu yritykselle mm. näkyvyyttä, jonka pitäisi toteutua. Yritykset pohtivat sitä, että kenen kanssa yhteistyötä tehdään ja kenellä on meriittejä toteuttaa asetetut tavoitteet. Yritysysteistyössä nähtiin kuitenkin positiivisena se, että päätöksen tekoon ei liity liikaa byrokratiaa. Päätökset voidaan tehdä joustavasti ja nopealla aikataululla.

Haastateltava A toi esille vaihdantatalous - termin, jossa tapahtumien toteuttamiseen ei aina tarvita rahaa, esimerkkinä hän mainitsi Kallio Block Party tapahtuman. Vaihdantataloudesta hyvä esimerkki on tänä vuonna Kallio Block Party tapahtumassa tehty yhteistyö Opetushallituksen kanssa missä ei liikkunut raha vaan tilat.

Haastateltava A:n mielipide on, että kaupunki voisi enemmän tukea omalla infrastruktuurilla kaupunkikulttuuritapahtumien tarpeita, mm. turvallisuus ja kestäväkehitys. Hän myös toteaa, että yritysysteistyön tavoitteena olisi tiiviimpi yhteistyöhön osapuolten välillä eikä ns. tuotteiden ilmaisjakeluun ja yrityksen banderollien pystyttämistä. Näin saataisiin yrityksen antamat resurssit paremmin tapahtuman käyttöön.

6.2 Julkisen rahoituksen epäkohdat

Haastateltava D kiteyttää hyvin kaupungin tuen kaupunkikulttuurille: ”ei se kyllä tue.”

Haastateltavien mielestä julkisen rahoituksen merkitystä ei voi väheksyä kaupunkikulttuuritapahtumien toteuttamisessa. Kunnan pitää myös ymmärtää, että kaupunkikulttuuritapahtumat tarvitsevat rahoitusta ja ne tehdään kaupunkilaisia varten. Haastateltava B nostaa esille kaupungin rahoituksen epäkohdan rahoituksen jakamisessa tasapuolisemmin eri toimijoiden kesken. Hän kuvailee sitä, että tällä hetkellä Helsingin kaupungin virkamiesten esittämät ideat saavat suurimman osan budjetoidusta rahoituksesta ja muille toimijoille jää vain muutamia tuhansia jaettavaksi.

Suldaan Ahmed toteaa, että kaupungin rahoitusta voisi vielä lisätä pienille toimijoille nykyiseen verrattuna. Hänen mukaansa Helsingin strategiassa kuvaillaan Helsinkiä kansainvälisenä, elävänä, tapahtumarikkaana ja monikulttuurisena kaupunki. Tämän johdosta kaupungin pitäisi madaltaa byrokratiankynnystä ja antaa mahdollisuuksia riittävästi kaupunkilaiselle toteuttaa niitä pienimuotoisiakin tapahtumia. Suldaan toi

esiin mielenkiintoisen epäkohdan Helsingin kaupungin kaupunkibrändin markkinoinnissa. Hän kertoi, että kaupunki käyttää kaupunkilaisten itse tuottamien tapahtumien valokuvia kaupungin oman brändin mainostamiseen. Eikä kaupunki kuitenkaan rahoita kyseisiä tapahtumia. Toisaalta kaupunkikulttuuritapahtumat voivat saada markkinointitukea, jos tapahtuma on linjassa Helsingin kaupungin strategian kanssa. Haastateltava D toi esille sen, että tämän tyyliässä kaupunkikulttuuritapahtumassa medianäkyvyyden arvo voi olla noin kaksi miljoonaa euroa. Kaupungin tulisi nähdä kaupunkikulttuuritapahtumat markkinointitekona eikä puuhasteluna, toteaa haastateltava D sekä Wahlberg (2012).

Kaupungin rahoituksessa näkyy myös poliittisten puolueiden erilaiset näkökannat. Toiset haluavat mahdollistaa rikkaan ja monikulttuurisen kaupunkikulttuurin ja toiset haluavat vähentää sekä rajoittaa jo toimivia tapahtumia muun muassa niiden ros-kaisuuden takia. Suldaan Ahmedin mukaan kaupungin tulisi rahoittaa näitä pieni muotoisia tapahtumia kokonaan. Tapahtumat järjestetään vapaaehtoistoimin ja palkkakustannuksia ei ole. Haastateltava D toteaa, että rahoituksen päätösprosessit voivat vaihdella eri hallintoelimissä, toinen myöntää, ja toinen kieltää. Haastateltavat totesivat, että tiedotus eri julkisen rahoituksen muodoista ei ole avointa, vaan päätökset ja tieto kulkee usein ns. sisäpiirissä. Päätökset eivät ole aina demokraattisesti toteutettu ja rahoitusta usein saa jo vakiintuneet tapahtumat toteaa, haastateltava A. Julkisessa rahoituksessa tuli esiin myös kulttuurikäsitteen vaikea määrittäminen, joka vaikuttaa rahoituksen saamiseen. Eri virkamiehet näkevät kulttuurikäsitteen erilaisena.

Helsingin kaupungin taide- ja kulttuuriavustusjärjestelmän uusimisen tavoitteena oli, että toimija tietää selkeämmin mihin avustusta haetaan sekä miten arviointi tapahtuu (Helsingin kaupunki 2017a.) Haastateltavien näkemyksissä ei kuitenkaan Helsingin kaupungin uudistuksen tavoitteet olleet toteutuneet. Hakeminen koettiin sekavaksi, pirstaloituneeksi eikä tietoa ollut riittävästi mm. arviointiperusteista.

Julkisen rahoituksen saamisen perustelut vaihtelivat suuresti haastateltavien mielestä. Esimerkkinä voi mainita, että lähiötapahtumien rahoituksessa Itä-Pasila ei virkamiesten näkökulmasta ollut lähiötä ja rahoitus jäi saamatta. Rahoituksen saamiseen julkiselta taholta vaikuttaa myöskin virkamiesten henkilökohtainen näkökulma kaupunkikulttuurista. Voi olla, että tapahtuma ei saa rahoitusta, mutta silti se palkitaan vuoden

kulttuuritekona, toteaa haastateltava D. Hän myös toteaa, että virkamiesten näkökulmasta kaupunkikulttuuritapahtumien tuottaminen nähdään puuhasteluna eikä aina ymmärretä, tämä on kehittyvä kaupunkikulttuurin tulevaisuuden trendi. Silti kaupunki hyödyntää kaupunkilaisten tekemää kaupunkikulttuuria oman brändin markkinomisessa.

6.3 Joukkorahoituksen käyttö

Kaikki haastateltavat totesivat, että joukkorahoitus on toimiva rahoitusmuoto uusille tapahtumille. Näissä tapahtumissa usein on ollut kyseessä vastikkeellinen joukkorahoitus, jossa joukkorahoituspalvelussa ja tapahtumassa on myyty esimerkiksi erilaisia tuotteita, mistä Westerlund (2015) myös puhuu. Jo olemassa olevaan tapahtumaan vastikkeellinen joukkorahoitus koettiin vaikeammaksi. Joukkorahoituksen haittapuolena nähtiin, että se on rahasummaan nähden suuritöinen, joka vaatii paljon verkostoitumista ja markkinointia. Toisaalta nähtiin joukkorahoituksella olevan potentiaalia tulevaisuudessa, mutta tällä hetkellä se hakee vielä paikkaansa kaupunkikulttuuritapahtumien rahoituksessa.

7 YHTEENVETO

7.1 Kehitysehdotukset tilaajalle

Opinnäytetyöni tavoitteena on luoda tilaajalle, Kaupungin Kaiku ry:lle uusia mahdollisuuksia sekä antaa näkemystä rahoituksen erilaisten instrumenttien ymmärtämiseen ja luoda perustaa rahoituksen kehittämiseksi kaupunkikulttuuriyhdistykselle. Tuloksena on suunnitelma erilaisten tapojen hyödyntämiseksi yhdistyksen järjestämän kaupunkikulttuuritapahtuman rahoitusta tehtäessä.

Tutkimuksen analyysistä sekä aineistosta olen koonnut seuraavat kehitysehdotukset tilaajalle, jotka pohjaavat tutkimuksessa kerättyyn tietoon.

Rohkeata yhteydenottoa

Haastateltavat sekä Silvanto (2007) toteavat, että omalla aktiivisuudellaan pystyy merkittävästi vaikuttamaan siihen, miten tapahtuma onnistuu. Tällä omalla aktiivisuudellaan sekä halulla kehittää ja luoda uusia toimintamalleja ja rahoituskeinoja, tulee olemaan merkittävä rooli tulevaisuudessa. Haastateltava D totesikin, että mitä ihmeellisimpiä yhteistyötarjoja tulee vastaan, kun uskaltaa olla suoraan heihin yhteydessä. Usko omaan juttuunsa ja rohkeus kantavat varmasti hedelmää.

Kaupungin strategiaan perehtyminen

Kaupunkikulttuuri on ehdottomasti tullut jäädäkseen ja tekijöitä tulee kentälle koko ajan enemmän ja enemmän. Jotta esimerkiksi Helsingin kaupunki uudella uudistuksellaan pystyisi tasapuolisesti tukemaan uusia ja pieniä toimijoita, on avustusta hakevien perehdyttävä kaupungin strategiaan. Perehtyneisyydellään pystytään löytämään strategiasta ja omasta toiminnasta yhteneväisyyskohdat, jotka mahdollistavat rahoituksen saamisen.

Yritysyhteistyön potentiaalin hyödyntäminen

Yritysyhteistyön nähtiin olevan selkeästi se keino, johon kannattaa panostaa tulevaisuudessa. Mutta ennen kuin tätä potentiaalia päästään hyödyntämään, pitää toimijoilla / tekijöillä olla tarpeeksi meriittejä ja osaamista tekemisestä. Yrityksen pitää pystyä luottamaan ja uskomaan, että kyseinen toimija pystyy saavuttamaan yhteistyössä asetetut tavoitteet. Verkostoitumisen tärkeyttä ei voi koskaan liiaksi nostaa esille yritysyhteistyön potentiaalin hyödyntämisessä. Kun toimija löytää itselleen samanhenkisen yrityksen, joka omaa samanlaisia arvoja niin pystytään yhteistyöllä tavoittamaan uusia kohderyhmiä ja yhteistyön eri toimet tukevat toisiaan niin kuin Valanko (2009) toteaa.

Rahoituksen hakeminen monista eri kanavista

Koskaan ei kannata keskittää toimintansa rahoitusta vain yhteen rahoituskanavaan. Tämä tuli esille myös tutkimukseni tuloksista. Kun hajauttaa rahoituksen hakemisen moneen eri paikkaan, tämä takaa paremmat mahdollisuudet rahoituksen saamiselle. Tutkimuksessa nousi esille, että rahoituksen hajaannuttaminen on kuin arpapeliä, koska ei ole takuita saako rahoitusta. Taito tehdä erilaisia rahoitushakemuksia on

tärkeä. Tämän kehittämisessä kannattaa hyödyntää omaa verkostoaan, hiljaista tietoa ja asiantuntija apua.

7.2 Loppupäätelmät

Opinnäytetyöni aihe alkoi muodostumaan jo vuonna 2016 vuonna, kun olin tekemässä Kallio Block Party tapahtumaa. Olin vastuussa kolmen muun tekijän kanssa tapahtuman rahoituksesta. Huomasimme pian, että rahoituksen saaminen kaupunkikulttuuritapahtumalle muodostui haasteelliseksi. Väyliä oli liikaa ja tietoa liian vähän, joten oli vaikea päästä alkuun. Myös omat verkostomme olivat vielä kehittymässä. Samoissa ongelmissa olimme myös ensimmäinen Tiksi Block Party tapahtuman kanssa. Tällä kertaa olimme kuitenkin tekemässä täysin uutta kaupunkikulttuuritapahtumaa, joka vaikeutti selkeästi rahoituksen saamista. Emme olleet vakiintuneita toimijoita eikä meillä ollut näyttää meriittejä meidän osaamisesta tällä kyseisellä ryhmällä.

Näiden koettujen ongelmien takia halusin lähteä tutkimaan kaupunkikulttuuritapahtumien rahoitusta Helsingissä. Ollessani mukana Kaupungin Kaiku ry:n toiminnassa nostin asian esille kokouksessamme. Sain kokouksessa myöntävän ratkaisun tutkimukselleni, jonka jälkeen olen vienyt opinnäytetyötäni eteenpäin.

Teemahaastattelussa jokaisen haastateltavan kohdalla nousi selkeästi samoja ongelmia rahoituksen saamisessa. Olisin toivonut, että vastauksista olisi noussut selkeästi esille eri teemoja, jolla olisin saanut syvyyttä ja monipuolisuutta analyysiini sekä kehitysehdotuksiini. Kenties otantani olisi pitänyt olla suurempi. Mielestäni myös kohdennettu benchmarking esimerkiksi ulkomaisten sekä kotimaisten kaupunkien kaupunkikulttuuritapahtumien rahoitukseen, olisi tuonut lisää syvyyttä tutkimukseen. Benchmarking voisi olla seuraava kehittämis- ja tutkimuskohde.

Pohdin myös kysymysten asettelua. Olisiko kenties väljempi tema kysymyksissä ja kysymysten suurempi lukumäärä nostanut esiin selkeämmin ja monipuolisemmin rahoituksen kenttää. Kysymyksiäni pohtiessani mietin, että johdattelivatko ne liikaa tietynlaiseen vastaukseen, oliko tämä kenties syynä liian vähäisiin teemoihin. Mutta toi-

saalta näillä käyttämilläni kysymyksillä sain tutkimusongelmaani vastauksia. Vastaus-
ten ja analyysin perusteella pystyin kuitenkin muodostamaan kehitysideoita Kaupungin
Kaiku ry:lle kaupunkikulttuuritapahtumien rahoitusta varten.

Uskon, että tutkimukseni tuloksia ja kehitysideoita pystyy hyödyntämään myös muut
kaupunkikulttuurin toimijat. Tulokset ja kehitysideoita eivät ole sidottuna tiettyyn kon-
tekstiin. Laajemmassa kontekstissa katsottuna helpotusta julkisen rahoituksen onnis-
tumiseen kaupungeissa toisi ns. keskitetty hakuklinikka, josta saa virkailijalta apua.

7.3 Tilaajan palaute

Käsittelen tässä kappaleessa tilaajan kanssa käytyä keskustelua opinnäytetyöstäni.

Kaupunkikulttuuri ei ole trendikkydestään huolimatta uusi ilmiö, vaan erilaisia asu-
kaslähtöisiä tapahtumia on järjestetty Suomessa tiettävästi jo lähes sata vuotta. Hil-
jaista tietoa eri tavoista rahoittaa näitä tapahtumia liikkuu tekijöiden keskuudessa.

Eriytyisen tärkeää on tehdä näkyväksi tämä hiljainen tieto. Tässä Tuuvan opinnäytetyö
onnistuu hyvin. Vaikka tilannetta käsitellään opinnäytetyössä Helsingin näkökul-
masta, samantyyppiset ongelmat toistuvat myös Vantaalla.

Tilaaja nosti seuraavia keskeisiä kohtia:

1. Vaihdamatalous. Kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden välinen resurs-
sien vaihtaminen, rahan vaihtaminen ei ole aina tarpeellista, eikä edes järkevää.
2. Julkisen rahoituksen epätasainen jakaantuminen. Kaupunkikulttuuri on men-
taliteetiltaan monimuotoista. Myös rahoituksen tulisi mahdollistaa kaupunki-
kulttuurin erityispiirteet ja rahoituksen tulisi jakaantua tasaisesti myös kaupun-
gin omien ideoiden ulkopuolelle.
3. Kaupunkikulttuurin ajaminen taiteen ja kulttuurin kentän ulkopuolelle. Rahoi-
tusta haettaessa kaupunkikulttuuria pidetään epämääräisenä, se ei välttämättä
täytä taiteen tunnusmerkkejä (filosofinen kysymys toki on, mikä on taidetta?)

tai ajaudu selkeästi kulttuurin kentälle. Esimerkiksi Vantaalla kaupunkikulttuuria ei rahoiteta kulttuurin määrärahoista, vaan paikallisen kansalaistoiminnan avustuksista.

4. Kaupunkikulttuurin näkeminen virkamies- ja hallintotasolla puuhasteluna. Kaupungin tulisi ymmärtää kaupunkikulttuurin todellinen arvo, se on parhaimmillaan markkinointia koko kaupungille ja sen hyödyt ovat koko kaupungille kumulatiivisia. Silti se yhä usein nähdään virkamiesten työtä hankaloittavana “pakollisena pahana”. Tämä asenne valitettavasti usein heijastuu myös yhteistyötapaamisissa kaupungin virkamiesten kanssa.

Enemmän syventymistä olisi voinut toivoa tilaajan nykytilan analyysissä Vantaan julkiseen rahoitustilanteeseen, kuten Tuuva omassa pohdinnassaankin mainitsee. Myös kohdassa 7.1. kehitysehdotukset olisi voinut olla vielä hieman enemmän konkretiaa, esimerkiksi miten yritysysteistyötä voisi viritellä onnistuneemmin?

Tilaajan näkökulmasta opinnäytetyö onnistuu siinä mitä siltä odotettiin; esittelemään lyhyesti ja ytimekkäästi erilaiset vallitsevat rahoitusmuodot ja tuomaan esiin pitkän linjan tekijöiden näkökulmia rahoituksesta. Erityisen ilahduttavaa on huomata, että vaikeudet rahoituksessa ovat samantyyppisiä kaupungista riippumatta.

LÄHTEET

Arpajaislaki 23.11.2001/1047.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011047#L4P18>

Heiskanen, Ilkka & Kangas, Anita & Mitchell, Ritva 2015. Taiteen ja kulttuurin kentät. Perusrakenteet, hallinta ja lainsäädäntö. 2. uud. painos. Tietosanoma, Helsinki.

Helsingin kaupunki 2017a. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala. Taiteen ja kulttuurin avustusuudistus 2017.

<https://www.hel.fi/kulttuurin-ja-vapaa-ajan-toimiala/fi/avustukset/kulttuurin-avustukset/taiteen-ja-kulttuurin-avustusuudistus-2017>

Helsingin kaupunki 2018b. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala. Avustusten arviointiperusteet.

<https://www.hel.fi/kulttuurin-ja-vapaa-ajan-toimiala/fi/avustukset/kulttuurin-avustukset/avustusten-arviointiperusteet>

Helsingin kaupunki 2018c. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala. Kulttuuriavustusten hakuohjeet.

<https://www.hel.fi/kulttuurin-ja-vapaa-ajan-toimiala/fi/avustukset/kulttuurin-avustukset/kulttuuriavustusten-hakuohjeet>

Helsingin kaupunki 2018d. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala. Taide- ja kulttuuriavustukset.

<https://www.hel.fi/kulttuurin-ja-vapaa-ajan-toimiala/fi/avustukset/kulttuurin-avustukset/taide-ja-kulttuuriavustukset>

Malmerg Lari, Helsingin Sanomat, julkaisu 13.3.2018. Helsinki antaa kaupunkilaisille jaettavaksi neljä miljoonaa euroa – Kenelle ”demokratiahankkeen” hyödyt valuvat?

<https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005601480.html>

Kickstarter 2018.

<https://www.kickstarter.com/>

Kangasvieri Maria, 2010. Suunnitelmissa urbaaniunelma, analyysi Helsingin Arabian alueen kehittämisessä kulttuurille annetuista merkityksistä. Jyväskylän yliopisto. Kulttuuripolitiikan maisteriohjelma. Pro gradu tutkielma.

<https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/25476>

Karkulehto Sanna, Lähdesmäki Tuuli, Venäläinen Juhana 2016. Elämykset kulttuurina ja Kulttuuri elämyksenä. Jyväskylän yliopistopaino. Jyväskylä

<https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/54217>

Mesenaatti 2018.

<https://mesenaatti.me/info/mika-on-mesenaatti-me/>

Mähönen, Erno 2016. Kaupunkikulttuurista kannattavaa bisnestä. Artikkel

<https://www.kauppalehti.fi/uutiset/kaupunkikulttuurista-kannattavaa-bisnesta/RPKHVNLg>

Oesch Pekka, Taiteen keskustoimikunta 2002. Kulttuurin sponsorointi ja yritys yhteistyö

http://www.taike.fi/documents/10162/31519/Sponsorointi_v5_%28EDM_14_1434_1920%29.pdf

Oksanen Tuomas, 2014. Joukkorahoitus – Suomalaisen startup-ympäristön näkemykset uudesta rahoitusmuodosta. Aalto-yliopisto. Kauppatieteiden maisteri. Maisterin tutkinnon tutkielma.

http://epub.lib.aalto.fi/fi/ethesis/pdf/13708/hse_ethesis_13708.pdf

Saukkonen Pasi, Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö 2014. Vankka linna, joustava sopeutuja vai seisova vesi? Suomalaisen kulttuuripolitiikan viimeaikainen kehitys.

<https://www.cupore.fi/images/tiedostot/kulttuuripolitiikankehitys.pdf>

Stadipiiri 2000. URBS. Kirja Helsingin kaupunkikulttuurista. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

Silvanto Satu, 2007. Festivaalien Helsinki, Urbanin festivaalikulttuurin kehitys, tekijät ja kokijat. Gummeruskirjapaino, Jyväskylä.

Piha Linda, 2017. Taiteen ja kulttuurin rahoitus Suomessa. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Tradenomi, Liiketalous. Opinnäytetyö.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/137490/Piha_Linda.pdf?sequence=1

Tuomi Jouni, Sarajärvi Anneli, 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Hansaprint Oy, Vantaa.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2013. Innovaatio. Julkinen rahoitus luovien alojen yrityksissä.

<https://tem.fi/documents/1410877/2864661/Julkinen+rahoitus+luovien+alojen+yriyksiss%C3%A4+17092012.pdf>

Valanko Eero, 2009. Sponsorointi – Yhteistyökumppanuus strategisena voimana. Kariston kirjapaino Oy.

Valtionvarainministeriö 2017. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoala.

<http://budjetti.vm.fi/indox/sisalto.jsp?year=2018&lang=fi&main-doc=/2018/tae/hallituksenEsitys/hallituksenEsitys.xml&open-node=0:1:3:31:35:49:>

Vilkkä Hanna, 2015. Tutki ja kehitä. Bookwell Oy, Juva.

Virkkunen Klaus 2017. Sponsorointibarometri 2017.

http://sponsorointijatapahtumamarkkinointi.fi/vanhat/files/5115/1065/0300/Sponsorointibarometri_2017_Master.pdf

Wahlberg Emilia, 2012. Yhteisöllinen kaupunkikulttuuri Helsingissä. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kulttuurituotannon koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/49254/Wahlberg_Emia.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Westerlund Iris, 2015. Ilmiönä joukkorahoitus – mitä se on ja kuinka se toimii. Laurea ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/94865/Westerlund_Iris.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Haastattelut

Kaikki haastattelut on tehnyt Anton Tuuva.

Haasteltava A, Kulttuuriaktiivi ja sosiaalialan ammattilainen, sosionomi, 13.9.2018.

Suldaan Said Ahmed, Turvallisuusvalvoja, Helsingin kaupunginvaltuutettu. 27.9.2018.

Haastateltava C, Yhteiskuntatieteilijä, sosiaalipolitiikka. 2.10.2018

Haastateltava D, kulttuuriaktiivi. 3.10.2018.

LIITTEET

Liite 1

Haastattelukysymykset

- Kerrotko koulutuksesi ja taustaa mitä olet tehnyt kulttuurin kentällä?
- Mitä olet mieltä kaupunkikulttuuri tapahtumien rahoituksesta? Onko se onnistunutta vai tarvitseeko se jotain?
- Kun kyseessä on kaupunkikulttuuri tapahtumien rahoitus, onko tekijöillä tarpeeksi tietoa näistä? Miten tietoutta voisi lisätä?
- Mikä olet mieltä kaupunkikulttuuri tapahtumien eri rahoitus instrumenteista? Esimerkiksi avustukset, joukkorahoitus, yritysysteistyö yms.
- Näetkö, että eri kaupunkikulttuuria tekevillä toimijoilla olisi erilaiset edellytykset rahoituksen saamiseen?

Liite 2

Kulttuurijaoston jakamien avustusten arviointiperusteet:

Taiteellinen laatu

Taiteellisen laadun osalta arvioidaan

o toiminnan taiteellisen idean vahvuutta

o miten selkeästi toiminnan taiteelliset lähtökohdat käyvät ilmi hakemuksessa (esim. visio, missio, oman toiminnan erityislaatu)

- o toiminnan ammattimaisuutta, kunnianhimoisuutta, kiinnostavuutta ja vaikuttavuutta omassa taidekentässään
- o hankkeen uutta luovaa potentiaalia
- o hankkeen tai toiminnan taiteellisia tavoitteita sekä sitä, miten nämä näkyvät suunnitellussa toiminnassa

Monimuotoisuus ja tasa-arvo

Monimuotoisuuden ja tasa-arvon osalta arvioidaan

- o miten toiminta lisää kaupungin kulttuuri- ja taidetarjonnan monipuolisuutta
- o miten toiminta täydentää muuta taide- ja kulttuuritarjontaa tai tuo esiin sellaisia sisältöjä, joita muuten ei kaupungissa toteudu
- o miten toiminta vahvistaa sitä, että taide- ja kulttuuritarjonta ilmentää moniäänistä ja moninaista Helsinkiä
- o miten toiminta edistää tasa-arvoista Helsinkiä

Saavutettavuus ja saatavuus

Saavutettavuuden ja saatavuuden osalta arvioidaan

- o miten toiminta tehdään yleisön ja osallistujien näkökulmasta sosiaalisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti saavutettavammaksi.
- o miten toiminta laajentaa taiteen ja kulttuurin yleisö- ja osallistujapohjaa sekä rohkaisee laajempaan keskusteluun taiteesta
- o miten kohderyhmät on määritelty sekä millaisilla toimenpiteillä erilaiset kohderyhmät pyritään tavoittamaan
- o miten toiminta toteutuu alueellisesti

Osallisuus ja osallistuminen

Osallisuuden ja osallistumisen osalta arvioidaan

- o miten toiminta vahvistaa yhteisöllistä kaupunkia
- o asiakkaiden ja asukkaiden mahdollisuutta osallistua toiminnan arviointiin, suunnitteluun ja toteutukseen
- o miten toiminnassa hyödynnetään ja vahvistetaan verkostomaisia ja yhteisöllisiä toimintatapoja
- o miten toiminta rohkaisee laajempaa osallistumista taiteen tekemiseen

Toiminnallinen laatu ja toteutus

Toteutuksen ja resurssien osalta arvioidaan

- o toiminnallista ammattimaisuutta ja uskottavuutta
- o toiminnan elinkeinovaikutuksia, kumppanuuksia ja laajuutta sekä sitä, että hakijalla on osoittaa aiemmilta vuosilta suotuisaa taloudellista ja toiminnallista kehitystä
- o miten toteuttamiskelpoista ja realistista hakemuksessa esitetty toiminta on
- o miten tarpeellinen avustus on toiminnan toteuttamisen kannalta
- o miten yhtenäisen kokonaisuuden tavoitteet, suunnitelma sekä toteutus luovat
- o miten monipuolista resursointi on
- o millaisia ovat hankkeen taloudelliset riskit
- o osoittaako hakemus kykyä arvioida ja reflektoida omaa toimintaa